

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

33. De lucro cessante.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

probabiliter speratur, & formidatur, quamuis non sit omnino certum, licite potest pacisci antequam eueniat, & accipere ultra sortem, siue eueniat, siue non; dum modo tamen non paciscatur de toto damno formidato: nam adhuc incertum est, & minus est, quam praesens.

De damno vero non probabili nullus, absque usura, potest pacisci modo isto, sed altero sub conditione; nempe, mutua tibi hac lege, vt, si quid damni ex mutuo mihi acciderit, redicias; si vero nihil acciderit, ad nihilum ultra sortem teneam, hoc licite fit. Notandum vero, cum quis, vi, vel fraude, vel metu cogitur ad mutuandum, licite potest damna emergentia accipere, quamuis nullum fecerit pactum, vel conditionem: qui sic mutuo accepit, tenetur reparare; cum vero quis sponte mutuauit, licite potest exigere damna, quae acciderunt, si quando mutuauit, erant ante formidata, & mutuatario ea manifestauit, quamuis nullum fecerit pactum; & mutuatarius tenetur reparare: non tamen, si non erant formidata; aut erant quidem, sed non manifestata ab eo, qui mutuauit. Quod si sponte mutuatarius talia vellet reparare, posset qui mutuauit accipere.

De lucro cessante.

CAPVT XXXIII.

Tertia causa, propter quam in mutuo aliquid ultra sortem exigere potest, est lucrum cessans, de qua causa non omnes doctores eodem modo sentiunt: dicam quae omnes accipiunt, & ea, in quibus dissentiunt.

Tria sunt in quibus non est discordia.

Primum est, esse tres condiciones necessarias, vt dicatur vere esse lucrum cessans ex mutuo.

Prima est, vt talis pecunia, quae mutuo datur, sit negotiorum in exposita: cum enim non erat quis alias negotiaturus talis pecunia, non dicitur ei lucrum cessare: vnde, si talis in mutuo aliquid accipiat, & paciscatur ultra sortem, usura est.

Secunda: Vt qui mutuauit, non habeat aliam pecuniam extra negotiationem, ex qua possit mutuare: cum enim alias habet mercator pecunias expositas, alias etiam habet non expositas, non potest mutuare cum pacto lucri cessantis, absque usura: nam tunc dicitur lucrum cessare ex mutuo, cum non

habet

habet mercator alias pecunias, quas absq; detrimento possit negotiationi exponere.

Tertia est, vt lucrum sit probabile: non enim sufficit, posse esse lucrum, vt dicatur lucrum, sed oportet probabiles esse rationes & coniecturas, ipsum futurum esse, si fiat negotiatio: quamuis in hac probabilitate sunt gradus; quædam enim lucra certiora sunt alijs. Hoc igitur vocatur lucrum cessans.

Conueniunt secundo Doctores, cum quis inuitus vi vel frau de cogitur pecuniam expositam mutuare, potest licite pacisci de lucro cessante, & ultra sortem recipere. Quantum autem recipere debeat, dicitur postea, & in hoc est similis ratio de lucro cessante, & de damno emergente.

Conueniunt tertio, cum quis sponte offert pecunias suas mutuo alteri, nec coactus, nec rogatus, nec in illius vtilitate, sed ante mutui contractum pecunias à negotiatione aufertens, non potest vilo modo pacisci de lucro futuro, absque vltura, quamuis tales pecuniæ sint verè expositæ negotiationi, & lucrum sit probabile, & ipse non habeat alias exponendas; cum enim ipse sponte suas pecunias à negotiatione aufert, non potest licite lucrum ab alio exigere. In his omnes conueniunt. At in vno discordia est; an, cum quis non coactus, sed rogatus suas dat pecunias, quas habebat negotiationi expositas, cum reliquis conditionibus possit exigere & pacisci de lucro cessante. Grauiissimi Doctores id omnino negarunt, disparerem facientes rationem damni emergentis, & lucri cessantis in hoc. Inter quos S. Tho. esse videtur 2.2. q. 78. ar. 2. Scot. 4. dist. 10. q. 2. & Innoc. cap. nauiganti, de vsu, quem sequitur Soto, lib. 6. q. 1. ar. 3. At non desunt pro parte contraria graues Doctores, inter quos sunt Conrad. q. 30. Sylu. verb. vsura. l. 5. 19. Caiet. 2. 2. loco allegato, & Adria. q. de vsura. Et quia ista est materia moralis, in qua probabile grauium doctorum sententiam potest quis secure amplecti, istam opinionem probo, nec vsuram reputo, sic pacisci. Et idem dicendum est de eo, qui, licet non rogetur, tamen non lucro, sed charitate ad subueniendum proximo motus, ei mutuat.

Aduertendum tamen, esse alia duo obseruanda, vltra prædicta, cum quis de lucro paciscitur.

Primum est, vt non exigit statim ex pecunijs mutuatis lucrum cessans: v. g. quis mutuat alicui centum, non debet statim exigere lucrum cessans, dando nonaginta, si forte lucrum

erat decem, sed debet mutuum integrum dare, & expectare lucrum ab illo, cum voluerit dare intra aliquod tempus.

Alterum est, ut non accipiat totum lucrum, quod sperabit ex tali pecunia, nisi deductis tribus, nempe expensis, quas futurus erat lucraturus in negotiatione, quæ aliquando maiores, aliquando minores sunt, aliquando ferè nullæ, ut quando aliquis ex eo quod mutuatur, relinquit emere rem statim paratam minimo pretio, quam statim absq; expensis vendere summo pretio. Rursus, deducendus est labor, qui in negotiatione adhibetur, quamuis, cum quis coactus mutuatur, non teneatur deducere operas & labores suos, quos promptus erat exhibere: sicut operarius, qui cogitur ab aliquo non laborare, non teneatur deducere laborem a mercede, sed integrum exigere: scilicet, cum non cogitur.

Tertio, deduci debet periculum: nam cum lucrum non sit præsens, sed dubium, minus valet quam certum. Et istud periculum non est æquale in omnibus, sed aliquando maius, aliquando minus, & debet arbitrio boni & timorosi viri periti ad mensuram. Dum autem istud periculum æstimatur, multum cõducet examinare, quanti alius asseueraret tale lucrum: v.g. mutuatur quis centum, quibus decem lucrari sperabat, potest exigere, vltra centum, illa decem, deducendo labores & expensas, quas exhibiturus erat in decem acquirendis. Rursus, deducendo periculum, hoc modo examinando, si ipse vellet sibi illa decem assecurari, quantum daret, & hoc ferè totum deducere. Dico, ferè totum, quia non totum debet deducere, quantum daret pro assecurando, quia non se ingerit ad mutuandum, sed rogatus mutuatur, & multo minus debet deducere, cum coactus est. Si igitur ista tria pensentur, profecto tertiam partem lucri aliquando sperare potest exigere. Ita tamen in particulari, ut dixi, boni viri arbitrio pensanda sunt. Hæc igitur de lucro cessante dicta sunt. Securus est tunc tali abstinere lucro, & gratis mutuare, cum nullum damnum emergit.

De alijs causis exigendi in mutuo lucrum.

CAPVT XXXIV.

Quarta etiam causa est, propter quam in mutuo lucrum exigi potest, seu potius accipi potest; cum aliquis mutuatur.

rem